

Nemzetiségi önkormányzati fenntartású köznevelési intézmények országközi találkozója

Hetedik alkalommal rendezték meg május 8-án a Magyar Országgyűlés Felsőházi termében az intézményfenntartó nemzetiségi önkormányzatok országközi találkozóját. Az eseményen az országos és helyi nemzetiségi önkormányzatok képviselői, valamint az általuk fenntartott köznevelési intézmények vezetői ismét közösen tekintették át a nemzetiségi oktatást érintő időszerű kérdéseket és „jó gyakorlatokat”.

A résztvevőket Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára köszöntötte. A nemzetiségi oktatási-nevelési intézmények támogatása közös ügy, közös törekvés – mondta. A koronavírus-járványból, háborúból adódó gazdasági és energetikai nehézségek, a jogosan járó, de ki nem fizetett uniós támogatások ellenére is segíteni kell a nemzetiségi oktatási intézményeket – jelentette ki. A támogatások közül az államtitkár külön is megemlítette az *energetikai pályázatokat*, amelyeknek köszönhetően három év alatt több mint 2,6 milliárd forintot tudtak fejlesztésekre fordítani ezek az intézmények, továbbá elmondta azt is, hogy tavaly az *intézményhálózat fenntartására 158 milliárd forintot fordítottak*. Az idei tanévben száznyolc oktatási-nevelési intézményt tartanak fenn a nemzetiségi önkormányzatok, amelyekben ezeröttszáz pedagógus dolgozik, és több mint húszezer gyerek tanul – folytatta Soltész Miklós megjegyezve, hogy 2010-ben még csak tizenkét ilyen intézmény volt az országban. Az államtitkár beszámolt arról is, hogy 2026-tól a nemzetiségi pedagógusnak készülő hallgatók ösztöndíját az utánpótlás erősítése érdekében a Klebelsberg-ösztöndíj szintjére emelik.

Dr. Hankó Balázs, kultúráért és innovációért felelős miniszter a megújult magyar felsőoktatásról és a nemzetiségi képzésekről tartott előadást. Azt hangoztatta, hogy a Kárpát-medence a „normalitás szigete [...]”, ahol kölcsönösen tiszteljük és becsüljük egymást és egymás kultúráját, megőrizve identitásunkat”. Bár Magyarországot támadják a hagyományai miatt, és azért, mert kiáll a normalitásért, versenyképességben és tudásban mégis az élen jár, hiszen már tizenkét magyar egyetem van a világ felsőoktatási intézményeinek legjobb öt százalékában – jegyezte meg. A felsőfokú nemzetiségi képzések vonatkozásában az a cél, hogy egyszerre legyenek versenyképesek és identitásőrzők – emelte ki Hankó Balázs. Hozzátette, ennek érdekében az elmúlt években megkettőzték a nemzetiségi képzésekre fordítható forrásokat, így idén már 760 millió forint állt rendelkezésre. Új szakirányokat hoztak létre, mint a romológia, az ukrán nyelvi tanító-, valamint a beás nyelvű pedagógusképzés, és ezért emelik meg jelentősen a nemzetiségi tanár- és tanítóképzéseken az ösztöndíjak összegét.

A továbbiakban dr. Madarász Hedvig, a köznevelési államtitkárság osztályvezetője a nemzetiségi köznevelés aktualitásait taglalta. Hajnal Gabriella, a Klebelsberg Központ elnöke a Klebelsberg-fenntartású nemzetiségi köznevelési intézmények helyzetét ismertette. Koós Roland, a Pécsi Egyházmegyei Oktatási Iroda főmunkatársa az Egyházmegye fenntartásában működő nemzetiségi köznevelési intézményeket mutatta be. Englenderné Hock Ibolya, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának elnöke „Az őshonos nemzetiségek közösségét érintő feladatok a Magyarországi Német Pedagógiai és Módszertani

Központ gondozásában” címmel tartott előadást, s végül Weigert József, a Magyarországi Német Pedagógiai és Módszertani Központ intézményvezetője a Nemzetiségi Pedagógus Tanulmányi Ösztöndíj kínálta lehetőségekről, azok alakulásáról számolt be.

Az esemény házigazdája Ritter Imre német nemzetiségi képviselő volt. A rendezvény fényét emelte a *vecsesi német nemzetiségi általános iskola* diákjainak színvonalas műsora, amely a hagyományörzés és a fiatal nemzedék elkötelezettségének méltó példája volt.

A következőkben a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata elnökének előadását olvashatják.

Englenderné Hock Ibolya

Az őshonos nemzetiségek közösségét érintő feladatok a Magyarországi Német Pedagógiai és Módszertani Központ gondozásában

A mai találkozó alkalmából módszertani központunk kettős feladatvállalását mutatom be, amelyet 2021-ben, az alapításkor a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata (LdU) felvállalt. A nevezett intézmény elődje, a Magyarországi Német Pedagógiai Intézet – két munkatárssal – nem tudott megfelelni sem jogi, sem szakmai szempontból a pedagógiai intézettel szemben támasztott kritériumoknak. Azzal, hogy nőtt a nemzetiségi önkormányzatok által fenntartásba átvett intézmények száma, módosult az ellátandó feladatok köre is. Azt is figyelembe kell vennünk, hogy a nemzetiségi fenntartók nem feltétlenül szakemberek, ezért támogatást kell kapniuk. Az önálló módszertani központ létrehozásakor, illetve a személyi ellátottság bővítésekor vállaltuk, hogy *a nem sajátos német nemzetiségi feladatokban nemzetiségtől függetlenül segítséget nyújtunk minden, a nemzetiségi önkormányzatok által átvett intézmény fenntartójának és magának az intézménynek is.*

A Magyarországi Német Pedagógiai és Módszertani Központot Weigert József vezeti, munkatársai: egy titkársági referens, két szakmai referens (az óvodai nevelés, illetve az iskolai oktatás-nevelés felelős megbízottja), egy tanügyigazgatási referens és két megfelelési tanácsadó (a későbbiekben az ő feladatukat is megvilágítom). A velük szorosan együttműködő LdU két pályázati asszisztense az ösztöndíjprogrammal kapcsolatos feladatokat látja el, illetve a rezsikompenzáció lebonyolításában segítkezik. Legújabb munkatársunk az intézményüzemeltetési tanácsadó, Kőrösi Tamás, aki jelenleg a hetvenkét átvett német intézmény ingatlanjainak műszaki állapotát méri fel, de a rezsikompenzációban is kapott még feladatot. Az oktatás-neveléshez kapcsolódó szakmai feladatok ellátását öt külsős referens segíti. Ők egy-egy területen (pl. népismeret) tartanak speciális képzéseket, készítenek módszertani anyagokat.

A módszertani központ alapfeladata – mint bármely más nemzetiség ilyen jellegű intézményének – a saját nemzetiségi oktatás-nevelés szakmai háttérének biztosítása. Mi azzal bővítettünk egy kicsit ezen a körön, hogy a köznevelési intézményeken felül nyelvi-módszertani segítséget nyújtunk német nemzetiségi szervezeteknek (önkormányzatoknak, egyesületeknek) is. Példaként említem azt a tíz héten át tartó hatvanórás nyelvtanfolyamot, amelyet a német nemzetiségi szervezetekben dolgozók számára hirdettünk. Így kívántuk ösztönözni az ún. „hivatalos” német nyelv használatát a meghívók, jegyzőkönyvek, előterjesztések és egyéb okiratok készítése során. Ugyancsak hasonló jelleggel és céllal szerveztük meg a digitális kompetencia fejlesztésére szolgáló online német nyelvű képzésünket.

Gallai Gregor felvételei

Alapfeladatunk az ún. „*módszertani ötletadás*” is, ezért a honlapunkon keresztül is hozzáférhetővé teszünk modern, nyitott oktatási, nyelvközvetítési módszereket, mint például a padleteket (online együttműködések megvalósítására szolgáló alkalmazásokat – *a szerk.*) az egyes ünnepkörökhöz, vagy – ami hamarosan érkezik – a tizenhét tanösvényhez, amelyet településeinken létrehoztunk. Így az online térben is lehetősége nyílik majd az iskoláknak azok feldolgozására.

Nagy súllyal vannak jelen természetesen a továbbképzések, workshopok is. Ezek szerepe a jogszabályok változása miatt ugyan módosulni fog, de azon vagyunk, hogy „átmentsük őket”. Főleg az anyaországból érkező képzésekre gondolok. Igyekszünk újszerű tartalmakat bevinni a napi munkába, mint pl. a *Franz Kett-módszert* (amely a valláspedagógián alapuló kapcsolatközpontú megközelítés), a *böngésző-könyvekkel történő nyelofejlesztést*, a nyelvközvetítő modellek, mint az *egy személy-egy nyelv* modelljének bemutatását. Most készült el egy tekintélyes elméleti és gyakorlati anyagunk különféle óvodai nyelvelsajátítási modellek taglalásával. A célunk az, hogy a német nemzetiségi fenntartásban levő óvodák valamelyik bemutatott program mellett kötelezzék el magukat.

Az alapfeladatok közé sorolom azt is, hogy tankönyveket mutatunk be és ajánlunk a honlapon, közzéteszünk tanmenetjavaslatokat, az alsó tagozatos szöveges értékelés mondatait németül, de elhelyeztünk huszonhárom egyórás képi és videóillusztrálással, magyar feliratozással készült online előadást is. Ezek a népismeret tanításához adnak szemléltetést a tanulóknak, akik, mint tudjuk, már nem az élménygeneráció tagjai, így a megéléshez szükségük van hasonló segítségre. Ugyancsak honlapunkon található hatvan – a felületen megkérhető kóddal hozzáférhető – felvétel az *Unser Bildschirm* régi adásaiból.

Az átvett intézményektől elvárjuk, hogy az országos német önkormányzat stratégiája mentén fogalmazzák meg intézményi céljaikat. Ehhez is biztosítunk szakmai anyagokat.

Az eddigiekben a német nemzetiségi neveléshez kapcsolódó tevékenységünket szerettem volna körvonalazni és egyben mindenkit biztatni, aki tud németül, de nem a mi népcsoportunk tagja, hogy bátran adaptálja – szívesen ajánljuk – az említett dokumentumokat. Itt szeretném jelezni, hogy vannak magyar nyelven is megírt anyagok a honlapon, pl. a Gyermekevelés folyóiratban megjelent „*A német nemzetiségi néphagyományok átörökítése gyermekek számára*” című cikk, vagy az „*Átmenet az óvodából az iskolába*” című brossúra, amely hasznos módszertani tanácsokkal szolgál. A bajai főiskola és a módszertani központ közös szervezése, a nyári akadémia „*Sommerakademie*” plenáris előadása is azért magyar nyelvű, hogy azt a részt vevő nemzetiségek mindegyike meghallgathassa. Idén az Európai Nemzetiségek Föderatív Uniója (FUEN) oktatási csoportjának tevékenysége lesz a téma.

A következőkben arról beszélek, hogy melyek azok a feladatok, amelyek révén támogatni szeretnénk minden, a nemzetiségi nevelésben s oktatásban részt vevő intézményt és fenntartót. *A leggyakrabban és legtöbb megkeresés a tanügyigazgatás kérdésköréhez kapcsolódik: intézményalapítás, intézményátvétel, tantárgyfelosztás, jogszabályok értelmezése és alkalmazása, költségvetés tervezése stb.* tárgyában. Appel László felel ezért a területért. Kreis Erzsébet és Karsainé Gasser Mária, akik korábban maguk is intézményvezetők voltak, szintén többször adtak segítséget ezen a téren.

Jelezttem korábban, hogy kitérek a nem szokványos, ún. megfelelői tanácsadók – *Waldmann-né Baudentisztl Éva és dr. Dávid Gabriella* – munkájára. Ők meghívásra ellátogatnak az intézményekbe és átvizsgálják azokat a dokumentumokat, amelyek az intézmény jogszzerű működéséhez szükségesek. Feltárják az esetleges szabálytalanságokat, segítenek azok megszüntetésében. Ennek fő értelme az, hogy egy kül-

só ellenőrzés alkalmával (pl. kormányhivatali, amire tudvalévő, kétévente kerül sor) ne születhessen olyan értékelés, mely szerint az adott intézmény nem felel meg a feladatellátás kritériumainak. (Az első időszakban akadt példa arra, hogy egy-egy intézmény komoly büntetésnek nézett elébe, mivel a dokumentumok alapján nem volt igazolható a népismeret tantárgy német nyelven folyó oktatása.) A két kolléganő eddig csak német nemzetiségi intézményekben járt. Megkeresés esetén természetesen más nemzetiségi intézmények számára is rendelkezésre állnak.

A módszertani központ évente három helyszínen szakmai napot szervez, amelyre szintén bármelyik nemzetiségi intézmény is jelentkezhet (horvát és szlovák részvételre már többször volt példa). A délelőtti előadások magyar nyelvűek, az idén a *„Fenntartói feladatok a szakmai dokumentumok tükrében”*, az *„Aktuális feladatok fenntartóknak és igazgatóknak 2025-ben”* valamint a *„Nemzetiségi intézmények fenntartása jegyzői szemmel”* témákban készültek az előadók.

A módszertani központ honlapján számos dokumentum-mintát is közkinccsé teszünk, amelyeket bárki felhasználhat. Az intézményvezetőknek-fenntartóknak egyebek mellett a Szervezeti és Működési Szabályzat és a Házirend kötelező elemeit, a nemzetiségi arculat tervezéséhez készült ajánlásokat, a fenntartói értékelésmintát, a fenntartói feladat- és hatásköröket, az idei nevelési év óvodai feladatait, a nevelési év feladatainak havi lebontását, a nemzetiségi oktatás elindításához szükséges kérelmet és nyilatkozatot az abban való részvételi szándékról, valamint a nemzetiségi önkormányzati fenntartásba vételről szóló tájékoztatót ajánlom figyelmükbe.

A „gyakran ismételt kérdések” fül is hasznos lehet minden nemzetiség számára, mivel általános érdeklődésre számot tartó információkat tartalmaz, mint például az intézményvezetői megbízás adása, illetve maga a pályázatadás folyamata, az alapító okirat módosítása, a pedagógusok foglalkoztatásának feltételei, gyermekétkeztetés, hogy csak néhányat említsek.

A legnagyobb és legösszetettebb feladatunk „össz nemzetiségi” szinten a nemzetiségi pedagógushallgatók ösztöndíjprogramja.

Zárásként engedjék meg, hogy elmondjam, miért is tartom fontosnak az olyan feladatok ellátását, amelyek nem csupán egy adott nemzetiség nevelési és oktatási tevékenységéhez kötődnek. Én szeretem magunkat – nemzetiségen belül és nemzetiségeket átfogóan – „egységben” látni. Úgy érzékelem – és remélem, hogy az itt jelenlévő országos elnökök is megerősítenek ebben –, hogy az *Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége*, az *országos önkormányzatok és módszertani központjaik*, valamint az *Országos Nemzetiségi Tanács* egyre inkább együtt dolgozik. *Keressük egymást, egyeztetünk, megvitátunk kérdéseket, igyekszünk egységes álláspontot kialakítani.* Ez persze néha azzal jár, hogy a sajátunkon módosítani kell, de akkor is úgy gondolom, együtt kell működnünk, hiszen a célunk ugyanaz: az oktatás és nevelés eszközeivel küzdünk nyelvünk megtartásáért s fennmaradásunkért.

Szeretném megköszönni mindazt a támogatást, amelyet ehhez a Miniszterelnökségtől a nemzetiségi és egyházi kapcsolatokért felelős államtitkárságon keresztül, a Belügyminisztérium Köznevelési Államtitkárságától, illetve szószólóinktól és országgyűlési képviselőinktől kapunk.

Úgy vélem, önrendelkezésiünk szempontjából nagyon fontos az, hogy ilyen nagy számú köznevelési intézmény fenntartói vagyunk, de azok szakmai biztonságát nekünk kell garantálnunk!

Köszönet valamennyi nemzetiségi pedagógusnak áldozatos, felelősségteljes munkájáért!